

raturi, ki obseza material za kulturno zgodovino rusko pod carjem Aleksandrom I. — Andrijevičeve Sibirije v XIX. veku, prišel je na svetlo 1. zvezek. — Starčevskij izdaja slovar v 12 jezikih (švedski, nemški, litv., poljski, sorbski, rusinski, češki, slovaški, ogrski, hrvaški, slavonski in rumunski) Na svetlo je prišel že drugi zvezek. — Gončarevega zbranih spisov 9. zvezek je natisnen v 10.000 izvodih. — Gogolovih del je izšel 5. zvezek 10. natisa. — Dostojevskega del 10. zvezek je natisnen v 12.000 izvodih. — Gljeb Uspenskega dela tiskajo v ceneni izdavi; dva zvezka po 12.000 izvodov. — Mežov je izdal že 7. zvezek svoje bibliografije ruske zgodovinske literature (l. 1865.—1876.) —

Dne 11. majnika t 1 umrl je v Peterburgu Mihail Saltykov Ščedrin, prvi satirik ruski. Smrt ga je rešila bolezni, ki ga je mučila že dolgo. Porodil se je dne 15. januarja l. 1818. v Tverski guberniji.

F. H.

Prijateljica Puškinova. C. Arps opozoruje med Nemci prvi na ženo, ki je vsadila v Puškinovo srce čut za lepoto narodnega govora, narodnih pripovedek in pesmi, ki je vplivala s tem na njegov jezik in na predmete njegove poezije. To ni bila kaka krasotica, ki bi očarala pesnika možá, bila je njegova péstunja Irina Rodionovna. Koli-kokrat je sedela po zimi v topli sobi. Zunaj je bril veter ter je metal sneg na ókna; v izbi je ležal pri péči črnolasi dečko Puškin, poslušal je starko, ki mu je pripovedovala bajke, o ribiči in ribici itd. Dečko je vzrasel slaven pesnik, ponos domovine svoje, katerega ime slavi tudi tujec. Odveč bi bilo povpraševati, kakor povprašuje Reinholdt v svoji zgodovini ruske literature, ali bi bil Puškin kdaj takó slaven pesnik, ko bi Irine Rodionovne ne bilo, gotovo je pa, da mu je navdala péstunja s svojimi pripovedkami fantazijo in brnila takó prva na struno, katera je pela potem vse življenje. Še odrasel mož je poslušal rad Irino, nje bajke in narodne pesmi. Nekatere je zapisal on sam, kakor o »ribiči in ribici«, »o čudni véericí«, »o utopljenici« Rodionovna je umrla l. 1828. stara 70 let. Kakó je ljubila gojenca svojega, naj kaže pismo, katero mu je pisala l. 1826., saj ne kaže le nje ljubezni do njega, temveč po zlogu svojem je tudi prav vzor nepokvarjene narodne stilistike. »Ljubi moj prijatelj, Aleksander Sergejevič! Dobila sem pismo in denar, katera ste mi poslali, za vse te darove sem Vam hvaležna iz vsega srca. — Vedno Vas imam v srci in v mislih, le kadar spim, Vas pozabim. Pridi k nam v Mihalovskoje (Puškinovo posestvo v Pskovski guberniji), angeljček moj, vse konje ti bom poslala na pot. Pričakovala Vas bom in prosila Boga, naj nam dá svidenje. Zdravstvuj, prijatelj, Aleksander Sergejevič. Za zdravje Vaše sem vzela iz prosfore (kruh za obhajilo) sredico ter sem dala moliti za Vas v cerkvi in molim sama. Bodi takó srečen, prijatelj, da ti bo samemu prav. Jaz sem zdrava, hvala Bogú, poljubljam Vam roko in ostajam Vaša Vas jako ljubeča péstunja

Irina Rodionovna.

F. H.

(Po Mag. f. d. Lit. des In- und Ausl. 1889.)

Poljska književnost. Radzimirski in Gororak izdajeta listine iz arhivov knezov Lubartovicz in Sanguszko v Slavutu (Lvov 1888). Do sedaj so prišla na svetlo pisma z let 1284.—1506.

Krakovska akademija je izdala »Modlitwy Wacława«, krasen spomenik iz 15. veka. Prepisal ga je krakovski prof. Malinowski iz originala v Pešti.

Eliza Orzeszko je izdala povest v treh zvezkih »Nad Niemnem« (Varšava, Gebether in Wolf). Kritika hvali to delo, da je najboljše izmed vseh, ki so prišla v zadnjih dveh letih na svetlo.

F. H.

K nazivu: »Narobe Katón.« V »Ljublj. Zvonu« IX. 441. pravi L. Pintar: »Dosedaj so mislili, kakor je videti, razlagalci Prešérnovskega napisa na Stanka Vraza pri tem citatu na starejšega Katona. V tem zmislu n. pr. je pisal l. 1885. Andrej Fékonja (Kres

V. pag. 472.) v opombi: ... (Navaja besede iz dotičnega spisa). — Iz tega bi morebiti kdo sodil, da sem baš jaz prvi razlagal omenjeni napis tako, kakor je iz »Kresa« navedeno v »Ljublj. Zvonu« l. c. A temu ni takó. Nego že hrvaški pisatelj, Ivan Zahar, govoril je leta 1871. »u predavanju namienjenu krasnomu spolu« o tem takó-le: »Vraz ih (pesnikov slovenskih) nije hotio slediti u tom, da slovenski piše, nego je volio naučiti današnji hrvatski književni jezik, pa u njem odpremiti u sviet krasne plodove svoga duha. Zato ga je Prešern prozvaó obratnim Katonom. Kato bijaše Rimljanin, strog i tvrd; vi-deći, kako se izobraženi jezik grčki uvodi v Rimu, opirao se tomu od sve dnše, držeći se strogo svoga materinskoga jezika latinskoga. Onaj dakle naziv znači: kako god se je Kato nepomično držao svoga jezika, tako je Vraz lahko od njega odustao.« Gl. »Vienac III. br. 43!

To tolmačenje sem jaz pač vzprejel v svoj sestavek o Stanku Vrazu, ki sem ga bil napisal za nekdanjo »Zoro« (v Mariboru) hrvaški; a urednik, prof. Janko Pajk, kateri je moj spis za isti list poslovenil, razširil je ono razlago v besede, kakor se čitajo v »Zori« leta 1876. str. 340. in potem zopet v »Kresu« l. 1885. l. c., kjer sem povzel upravo Pajkove izraze s sklepom Zaharjevim. (Po čegavi krivnji li je tedaj tam izostal »vir«, tega se sedaj več ne spominjam). Toliko v pojasnitev — ako bi bilo vredno, stvar priobčiti — da bode vsakemu svoje.

A. Fékonja.

Lehrpläne für die Volksschulen des Küstenlandes in deutscher, italienischer, slovenischer und kroatischer Sprache. Tako se zove 286 strani v osmerki obsezajoča knjiga, koju je izdal c. kr. dež. šolski svét primorski po odloku predsedništva visokostega z dné 10. avgusta 1888. l., št. 7307 ex 1887. — Velja vezana 70 kr. pri c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaji. Vsebina teh učnih načrtov je ta: *A.* 1.) Učni načrt za nerazdeljene jednorazredne ljudske šole. 2.) Razdelitev uka po urah na teden v nerazdeljenih jednorazrednih ljudskih šolah. 3.) Učni predmeti. — *B.* 1.) Učni načrt za razdeljene jednorazredne ljudske šole. 2.) Razdelitev uka po urah na teden v razdeljenih jednorazrednih ljudskih šolah. 3.) Učni predmeti. — *C.* 1.) Učni načrt za nerazdeljene dvorazredne ljudske šole. 2.) Učni predmeti. — *D.* 1.) Učni načrt za dvorazredne ljudske šole, v katerih je vsak razred razdeljen v dve skupini. 2.) Učni predmeti. — *E.* 1.) Učni načrt za trirazredne ljudske šole. 2.) Učni predmeti. — *F.* 1.) Učni načrt za četerorazredne ljudske šole. 2.) Učni predmeti. — *G.* 1.) Učni načrt za peterorazredne ljudske šole. 2.) Učni predmeti. — *H.* 1.) Učni načrt za šestrazredne ljudske šole. 2.) Učni predmeti. — *I.* 1.) Učni načrt za drugi jezik v ljudskih šolah. 2.) Učni načrt. — *J.* 1.) Dodatek. Urniki za jedno- in dvorazredne, v dve skupini razdeljene ljudske šole, v katerih so učenci dveh národnostij. 2.) Urnik za jednorazredno, v dve skupini razdeljeno ljudsko šolo, v kateri so učenci dveh národnostij, A in B. 3.) Učni red za jednorazredno nerazdeljeno ljudsko šolo, v koji so učenci dveh národnostij, A in B. 4.) Urnik za dvorazredno ljudsko šolo, v koji je vsak razred razdeljen v dve skupini, in v koji so učenci dveh národnostij, A in B. — *K.* 1.) Učni načrt za nadaljevalne šole. a) Določbe gledé osnove kmetijskih nadaljevalnih šol v Primorji. b) Učni red za kmetijske nadaljevalne šole prve vrste. c) Učni red za kmetijske nadaljevalne šole druge vrste. d) Razdelitev učiva. e) Obseg uka na kmetijskih nadaljevalnih šolah prve vrste. f) Učila. g) Dolžnost obiskovati nadaljevalne šole. h) Učitelji. i) Ravnateljstvo. j) Ustanova nadaljevalnih tečajev. k) Stroški za te šole. l) Nadzorovanje nadaljevalnih šol. — *L.* 1.) Občne nadaljevalne šole. — Končno se nahaja naslednja opomnja: »Pojasnila, kako naj učitelj postopa pri pouku, priobčijo se v posebnem zvezku.« — (To se nahaja še v načrtih l. 1878.)

Ti učni načrti se ne razlikujejo dosti od ónih, koje je vis. c. kr. deželni šolski svét primorski izdal z razpisom dné 10. avgusta 1878. l. br. 5332/VII. Kaj in kakó,